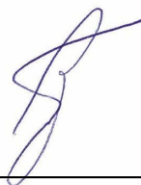

Aanvullend vleermuisonderzoek Vincent van Gogh College te Assen

Opdrachtgever	Gemeente Assen
Referentie	Vries, E.W. de 2011. Aanvullend vleermuisonderzoek Vincent van Gogh College te Assen. A&W-notitie 1649. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	1649vgc.10
Status	Definitief
Datum	17 oktober 2011
Projectleider	E.W. de Vries
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Methode	3
3. Resultaten	4
4. Effectbepaling en beoordeling	5
5. Mitigatie en compensatie	6
6. Conclusie	7
Literatuur	7

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1.

De gevel waar bij het vleermuisonderzoek een verblijfplaats van één Gewone dwergvleermuis werd aangetroffen (foto A&W).

Foto 2.

Detail van de gevel met rood omljnd de stootvoeg waar een Gewone dwergvleermuis een verblijfplaats heeft (foto A&W).

1. Inleiding

In verband met de beoogde nieuwbouw van het Vincent van Gogh College te Assen is in 2010 een ecologische beoordeling uitgevoerd om de plannen te toetsen aan de ecologische wet- en regelgeving (De Vries 2010). Uit deze beoordeling kwam naar voren dat een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk was. Dit onderzoek is nodig om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soortgroep. De gemeente Assen heeft Altenburg & Wymenga opdracht verleend dit onderzoek in 2011 uit te voeren. In deze notitie worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Tevens worden de plannen aan de hand van de resultaten beoordeeld in het kader van de Flora- en faunawet.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Methode

In een samenwerking tussen het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en het ministerie van EL&I is het Vleermuisprotocol (www.netwerkgroenebureaus.nl) opgesteld, dat een zorgvuldige uitvoering van vleermuisonderzoek tot doel heeft. Het protocol fungeert als toetsingskader van het ministerie van EL&I bij het doorlopen van de Flora- en faunawetprocedure. Door het toepassen van het protocol wordt beoogd een grote mate van zekerheid te krijgen dat in procedures het ministerie van EL&I geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt. Tevens wordt beoogd dat een vleermuisonderzoek stand houdt in een eventuele juridische procedure. Om deze redenen wordt vleermuisonderzoek door Altenburg & Wymenga volgens het Vleermuisprotocol uitgevoerd.

Volgens verspreidingsgegevens en eerder onderzoek komen in de omgeving van het plangebied acht soorten vleermuizen voor. Deze zijn Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis (Limpens *et al.* 1997, www.waarneming.nl, www.zoogdieratlas.nl, waarnemingen A&W). Op basis een inschatting aan de hand van de gebouwkenmerken kunnen van de volgende deze soorten in het schoolgebouw mogelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Tweekleurige vleermuis. Met uitzondering van de Tweekleurige vleermuis kunnen van deze soorten zomer-, kraam-, winter- en paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. De Tweekleurige vleermuis baltst aan de zuidkant van grote hoge gebouwen, daarom worden van deze soort geen baltsverblijven verwacht. In de ecologische beoordeling (De Vries 2010) werd al geconcludeerd dat de werkzaamheden voor de nieuwbouw geen noemenswaardig effect zullen hebben op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Om deze reden is aan deze aspecten bij het onderzoek geen specifieke aandacht besteed, echter, foeragerende en langsvliegende vleermuizen zijn wel opgenomen in de resultaten.

Uit het bovenstaande volgt, dat volgens het Vleermuisprotocol vier veldbezoeken van een halve dag in de periode 1 juni tot en met 15 september noodzakelijk zijn om vast te stellen welke functie het schoolgebouw in de huidige situatie voor de genoemde vleermuissoorten heeft. In onderstaande tabel 1 zijn de bezoekdata weergegeven. Het plangebied is onderzocht met behulp van batdetectoren.

Tabel 1.

Overzicht van de bezoekdata, het doel van het betreffende bezoek en de weersomstandigheden tijdens het bezoek.

Datum	Doel	Periode	Weersomstandigheden
26 mei 2011	Zomer-/kraamverblijven	Avond	Temperatuur ongeveer 17 °C, bewolking 6/8, droog, windkracht 4
16 juni 2011	Zomer-/kraamverblijven	Ochtend	Temperatuur ongeveer 13 °C, bewolking 8/8, droog, windkracht 3-4
24 augustus 2011	Baltsverblijven	Avond	Temperatuur ongeveer 17 °C, bewolking 7/8, droog, windkracht 2-3
9 september 2011	Baltsverblijven	Avond	Temperatuur ongeveer 17 °C, bewolking 8/8, lichte bui, windkracht 3

3. Resultaten

Bij het onderzoek in 2011 zijn in totaal vijf verschillende soorten vleermuizen waargenomen, deze zijn: Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Hieronder worden de resultaten per soort besproken.

Watervleermuis

In het plangebied zelf werden geen Watervleermuizen waargenomen, maar boven een aangrenzende waterpartij in het park De Lariks werden enkele foeragerende exemplaren waargenomen.

Rosse vleermuis

Tijdens alle bezoeken werden jagende Rosse vleermuizen waargenomen. Deze dieren foerageerden boven het grensgebied tussen De Lariks en het plangebied. De verblijfplaats van deze dieren bevindt zich vrijwel zeker in één of meerdere bomen in het park De Lariks.

Laatvlieger

Rond het schoolgebouw werd enkele malen een langsvliegende of foeragerende Laatvlieger waargenomen. Er werden geen in- of uitvliegende exemplaren waargenomen, zodat geconcludeerd mag worden dat in het schoolgebouw geen verblijfplaatsen van Laatvlieger aanwezig zijn.

Ruige dwergvleermuis

Bij de eerste twee bezoeken werd in de aangrenzende bosstrook van de Lariks een foeragerende Ruige dwergvleermuis waargenomen. Tijdens één van de latere bezoeken werd tussen de gymzalen en het hoofdgebouw de sociale roep van een Ruige dwergvleermuis gehoord. Het dier riep slechts enkele malen, zodat gesteld kan worden dat hier geen sprake was van balts. Er werden geen in- of uitvliegende exemplaren van Ruige dwergvleermuis waargenomen. Op grond hiervan mag worden geconcludeerd dat in het schoolgebouw geen verblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis aanwezig is.

Gewone dwergvleermuis

Rond het schoolgebouw werden tijdens alle veldbezoeken foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Tijdens het ochtendbezoek op 16 juni 2011 werd bij één van de gevels een invliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit exemplaar kroop in een stootvoeg. Rond deze locatie werd later in het jaar een baltsend exemplaar aangetroffen. Hieruit kan worden afgeleid dat hier een zomer- en baltsverblijfplaats van een mannetje Gewone dwergvleermuis aanwezig is. Tijdens de twee najaarsbezoeken vlogen ook op twee andere plaatsen rond het gebouw baltsende Gewone dwergvleermuizen, die

een binding met het gebouw hadden. Aangenomen mag worden dat in het schoolgebouw drie baltsplaatsen en een zomerverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis aanwezig zijn.

4. Effectbepaling en beoordeling

In het bestaande schoolgebouw zijn drie verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis verloren. Het gaat om balts- en/of zomerverblijfplaatsen van (waarschijnlijk) individuele mannetjes. Vleermuizen leven in kolonies die een netwerk van verblijfplaatsen bezetten. In de zomerperiode bestaat de kolonie uit één of enkele groepen vrouwtjes (meestal tot enkele tientallen) met daaromheen kleine groepjes of solitaire mannetjes (Limpens *et al.* 1997). In het najaar bezetten de mannetjes een balts-/paarverblijf en proberen daar zoveel mogelijk vrouwtjes heen te lokken om te paren.

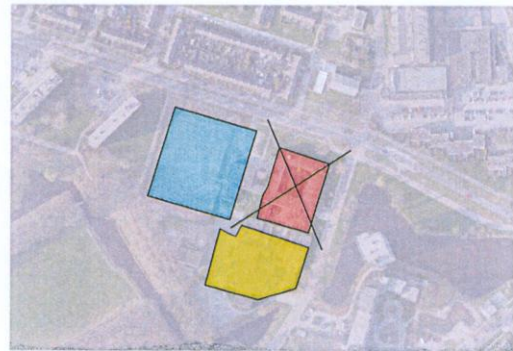
Door de sloop ten behoeve van de nieuwbouw gaan de drie bovengenoemde verblijfplaatsen van drie exemplaren van de Gewone dwergvleermuis verloren. In het stedelijk gebied zijn in de meeste gevallen alternatieven voorhanden voor de ontheemde dieren. De aantasting treft drie exemplaren van een kolonie die waarschijnlijk uit tientallen exemplaren bestaat. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de gunstige staat van instandhouding op lokaal niveau hierdoor niet in gevaar komt.

Omdat drie verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis door de sloop van het schoolgebouw verloren gaan, wordt in strijd gehandeld met artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (alle vleermuissoorten) geldt dat op grond van de Flora- en faunawet ontheffing kan worden verkregen vanwege bepaalde redenen en belangen. Het belang van ruimtelijke ontwikkeling wordt voor vleermuizen niet genoemd. Voor een ruimtelijke ingreep kan voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn wel een ontheffing worden verkregen als daar een dwingende reden van groot openbaar belang aan ten grondslag ligt. De initiatiefnemer dient bij de ontheffingsaanvraag te zorgen voor de argumentatie van dat belang.

Een manier om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met artikel 11 van de Flora- en faunawet, is het vooraf zodanig uitvoeren van mitigerende en/of compenserende maatregelen, dat geen sprake meer is van overtreding van voornoemde artikel. Er is in dat geval geen ontheffing nodig. Aangezien de sloop van het bestaande schoolgebouw en de nieuwbouw gefaseerd worden uitgevoerd, zijn er goede mogelijkheden voor het nemen van doeltreffende maatregelen (zie hoofdstuk 5 Mitigatie en compensatie). Indien de voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd, is er geen sprake van handelen in strijd met artikel 11 van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen. Om extra zekerheid te krijgen of de maatregelen voldoende zijn, kunnen deze via een ontheffingsaanvraag aan de Dienst Regelingen worden voorgelegd. In het geval de DR beoordeelt dat de maatregelen afdoende zijn, ontvangt de initiatiefnemer een besluit waarin staat dat er geen ontheffing nodig is.

Fase 0: slopen klein deel van het gebouw om bouwlocatie op sportveld te optimaliseren.

Fase 2: nieuwbouw sportvoorzieningen op zuidelijke bouwlocatie, slopen oude hoofdgebouw

Fase 1: nieuwbouw Schoolgebouw op bouwlocatie sportveld, aansluitend/gelijktijdig slopen zuidelijk deel van het gebouw

Fase 3: herinrichting locatie oude hoofdgebouw met parkeerplaatsen, fietsenstallingen, pleinen etc.

Figuur 1.

Overzicht van de vier fasen voor de realisatie van de nieuwbouw voor het Vincent van Gogh College te Assen (bron: gemeente Assen).

5. Mitigatie en compensatie

In figuur 1 worden de verschillende fasen van de bouw schematische weergegeven. Bij de sloop in fase 0 gaan geen verblijfplaatsen verloren, want deze bevinden zich in een ander deel van het gebouw. In fase 1 wordt het zuidelijk deel van het bestaande schoolgebouw gesloopt, waar twee verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. Omdat in deze fase ook het nieuwe schoolgebouw wordt gerealiseerd, kunnen hierin voorzieningen worden getroffen ter compensatie van het verdwijnen van de verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis. Voorwaarde hierbij is dat de voorzieningen gereed moeten zijn voordat de bestaande verblijfplaatsen verdwijnen. In fase 2 bij de sloop van het laatste deel van het hoofdgebouw gaat nog een baltsplaats van Gewone dwergvleermuis verloren. Hiervoor kunnen in fase 1 in de nieuwbouw al voorzieningen worden getroffen. Behalve de genoemde compenserende maatregelen zijn ook enkele mitigerende maatregelen noodzakelijk. Hieronder worden alle noodzakelijke maatregelen op een rij gezet.

Mitigerende maatregelen

- De sloop van het schoolgebouw vindt bij voorkeur plaats in de periode maart - april, dit is voor de betreffende verblijfplaatsen en aanwezige vleermuizen de minst kwetsbare periode.
- Voorafgaand aan de sloop worden (potentiële) verblijfplaatsen voorzichtig ongeschikt gemaakt, zodat (eventueel) aanwezige vleermuizen kunnen vluchten.

Hiertoe worden onder andere daklijsten verwijderd, boeiplaten en tochtgaten aangebracht in muren.

Compenserende maatregelen

- Ter compensatie van het verdwijnen van de drie genoemde verblijfplaatsen worden in de gevels minimaal 15 vleermuiskasten ingebouwd. Dit aantal is aanzienlijk hoger dan het aantal verblijfplaatsen dat verdwijnt, omdat daarmee een realistische kans wordt verkregen dat vleermuizen de kasten daadwerkelijk weten te vinden. Inbouw van de kasten is noodzakelijk in verband met een stabielere temperatuur. Om deze reden dient de compensatie opgenomen te worden in het bestek. Dit is ook van belang voor de juiste plaatsing van de kasten.

Overige maatregelen

- De mitigerende en compenserende maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen. Dit is een voorwaarde die de Dienst Regelingen ook stelt bij ontheffingen.
- Om te bepalen of de getroffen maatregelen daadwerkelijk hun doel hebben bereikt, dient na voltooiing van de compensatie gemonitord te worden of de vervangende verblijfplaatsen in gebruik zijn genomen. Deze maatregel is opgenomen omdat tot dusverre onvoldoende bekend is over het succes van het plaatsen van vleermuiskasten. De Dienst Landelijk Gebied achtte het daarom in eerdere gevallen noodzakelijk om hier aan de hand van monitoring meer duidelijkheid over te krijgen.

6. Conclusie

De conclusies van het aanvullende vleermuisonderzoek en de beoordeling van de resultaten daarvan in het kader van de Flora- en faunawet zijn de volgende:

- In het schoolgebouw zijn drie verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aanwezig, deze zijn in gebruik als zomer-/baltsplaats.
- Om niet in strijd met artikel 11 van de Flora- en faunawet te handelen ten aanzien van vleermuizen dienen de in hoofdstuk 5 genoemde maatregelen te worden uitgevoerd.

Literatuur

Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Vries, E.W. de 2010. Ecologische beoordeling van nieuwbouw Vincent van Gogh College te Assen. A&W-rapport 1558. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Geraadpleegde websites

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl